

TEATRE

L'aula de teatre, escola d'actors? (Abans que l'oblit col·lectiu deformi la memòria)

Francesc Ventura

Director de l'Aula de Teatre de l'A.B.A.

Els anys seixanta, acabada d'inaugurar l'actual seu de l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell, al bell mig del Passeig Manresa, el seu vicepresident Josep Serrano Boira, fou l'encarregat d'organitzar les activitats de la nova etapa, aprofitant al màxim les possibilitats que oferia el nou equipament.

El nou organigrama preveia les activitats artístiques i culturals repartides en varies "Aules".

Així va nàixer l'Aula de Teatre de l'Acadèmia de Belles Arts. Es va fer una crida a tots els socis interessats en aquest art i es creà una comissió per programar diferents actes relacionats amb el món de l'escena. Les activitats no varen tardar gens en començar.

La Junta Directiva, d'entrada, va voler evitar que l'Acadèmia servís per crear un nou grup de teatre que fos un duplicat del que ja es feia amb prou encert des d'altres grups de la nostra ciutat. Així doncs, les iniciatives es varen encaminar en organitzar cicles de conferències i en portar mostres del teatre que realitzaven altres grups de fora amb criteris i tècniques diferents de les que es veien a casa nostra.

El petit Auditori de Belles Arts no va estar pensat ni dissenyat per a poder-hi fer teatre. Tot i així es van trobar no pocs espectacles de petit format per ser-hi representats. Es va poder demostrar abastament la validesa que tenen els locals reduïts per molts espectacles teatrals. Val a dir que no es descobria res de nou. Fora del nostre país, els corrents que arribaven d'Europa ens deien que la majoria dels nous experiments teatrals es realitzaven en espais molt reduïts i que la proximitat amb els espectadors afavoria, entre d'altres coses, la comunicació actors-públic.

Seria llarg fer un inventari de les activi-

Manchester of Catalonia. Auditori de l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell

tats que va desenvolupar l'Aula de Teatre, però, per valorar el que ha representat dins del panorama teatral sabadellenc i els artistes que n'han sortit i que avui actuen en el camp professional, és imprescindible fer-ne un resum.

Dos cicles de conferències de "cultura teatral". Els principals conferencians varen ser: Ricard Salvat, Maria Aurèlia Capmany, Josep Anton Codina, Josep Montanyès, Albert Boadella, José Monleón, Alberto Miralles i Jaume Vidal Alcover.

Els Joglars varen representar en estrena mundial el seu espectacle "El Joc" a l'Auditori de l'Acadèmia. El grup Càtaro, va representar "Càtaro Colon", on hi actuaven els avui reconeguts actors: Jeanin Mestre i Enric Majó. Amb un espectacle de "Màscara i Moviment" es donaven a conèixer a Sabadell, l'actriu anglesa Cèlia Boot i el català Albert Vidal. Amb l'obra "Dos viejos pánicos" coneixem els actors: Juan Diego i l'Emma Cohen. El sabadellenc Feliu Formosa, encara que en aquella època visqués a

Terrassa, va actuar en diverses ocasions. Un espectacle dirigit pel avui reconegut autor i director José Sanchís Sinisterra, amb un actor aleshores desconegut i que vivia al barri de les Termes i que avui és autor, director i no ha abandonat l'activitat d'actor: Manel Dueso. Final de Partida de Becket, dirigida i interpretada pel que avui dirigeix Dagoll Dagom, Joan Lluís Bozzo. La Companyia Adrià Gual, dirigida per Ricard Salvat. Titelles Claca, amb un dels seus primers espectacles per a nens. L'actor Joan Borràs interpretant monòlegs...

Fora de l'Auditori i en diversos espais de la ciutat, l'Aula va fer possible actuacions tan significatives i interessants com: la primera actuació que la companyia del Teatre Lliure de Barcelona feia fora del seu local habitual, primera actuació a Sabadell del grup "Comediants", del grup "La Cuadra" de Sevilla, del Grup "Esperpento" també de Sevilla, el grup d'animació "Can Boter", l'estrena a Sabadell de tots els espectacles professionals d'"Els Joglars", fins a finals dels anys vuitanta.

L'Aula de Teatre va organitzar dues convocatòries del Premi Ciutat de Sabadell per autors d'obres de Teatre escrites en català. Les dificultats burocràtiques i administratives que els responsables polítics del moment s'inventaven a cada pas que es feia per millorar les condicions de la cultura catalana, varen fer impossible poder-ho continuar. Aquestes dues convocatòries varen servir perquè es donés a conèixer com a autor Josep Mª Benet i Jornet, que, amb l'obra "Berenàveu a les fosques", va guanyar el primer premi. L'obra fou editada per edicions 62 dins la col·lecció "El Galliner". El segon any, el premi fou per Cesc Barceló amb l'obra "Entraré de nit" que no va poder ser editada ni representada per prohibició de la censura de l'època. A aquestes dues convocatòries s'hi varen presentar alguns autors els noms dels quals, més endavant, sonarien fort: Joan Lluís Bozzo, Xavier Romeu, Jordi Melendres, Terenci Moix,....

A conseqüència de tota aquesta activitat teatral, alguns dels components de l'Aula de Teatre mostraven cada vegada amb més neguit les ganes de pujar a dalt l'escenari i crear el seu propi espectacle.

Els inicis varen ser cautelosos, i les primeres actuacions varen ser lectures i petits recitals així com escenificacions d'algunes escenes d'obres d'autors importants que servien per il·lustrar les conferències i xerrades dels cicles que sobre teatre s'organitzaven. Un dels actors que amb més empena va col·laborar en aquesta primera època, va ser en Josep Torrents, que ja portava una llarga trajectòria com a actor, amb la Joventut de la Faràndula primer, i amb Palestra, després, i com a conseqüència de la seva col·laboració amb l'Aula de Teatre, va ser el primer en fer el pas cap el camp professional. Actualment, és un conegudíssim actor de teatre i televisió que, a més, ha posat la seva veu en molts doblatges de cinema i en reportatges.

El primer espectacle seriós que es va representar creat per l'Aula de Teatre, va ser "UAP AL". En realitat havia de dir-se "La pau" però aquest títol va ser prohibit i gràcies a capgirar les lletres, es va aconseguir poder tenir el permís de la censura. El text era una barreja de l'adaptació que de l'obra d'Aristòfan va fer el valencià Rodolf Cirera i fragments de la versió d'en Francesc Nel·lo. El rigor amb el que es va preparar va fer que alguns dels components del grup es plantejessin dedicar-se totalment al teatre. És la segona aportació que l'Aula va fer al teatre professional. Aquesta vegada van ser la Teresa Vilardell i el Jaume Valls, que després de preparar-se a l'Institut del Teatre, s'han dedicat professionalment a la direcció i a la interpretació, tant en teatre com en cinema i televisió. Al cap de poc temps, va ser la Núria Mas la que va passar per l'Institut del Teatre, però no va continuar en el món de l'espectacle.

La crisi provocada pel primer èxit teatral i el consegüent desmembrament del grup fa replantejar el sistema de treball. A partir d'aquí, les decisions es prenen col·lectivament, i es decideix fer un espectacle sobre fets històrics de Sabadell. Després d'una llarga temporada de recerca, tant de material històric com de formes d'interpretació, va néixer "The Manchester of Catalonia". L'èxit d'aquest espectacle va sorprendre a tots els components de l'Aula i va provocar una segona crisi dins del grup. Alguns actors abandonaren definitivament l'activitat teatral, però la majoria, varen agafar el compromís de tirar endavant les representacions a la vegada que es començava a preparar un nou espectacle. Del "Manchester" se'n varen fer cent representacions repartides en tres etapes: a l'Auditori de l'Acadèmia, al Teatre Municipal (per escoles) i a Can Borràs. Al llarg d'aquestes representacions, els actors varen anar canviant ja que va servir per descobrir noves vocacions

Frederic Roda, Mª Aurèlia Capmany, Xavier Fàbregas, Pep Torrents, Feliu Formosa, Fabià Puigserver i Albert Boadella, membres del Jurat del I Premi de Teatre Ciutat de Sabadell.

professionals. L'Anna Cabeza abandonà el grup per preparar-se com a actriu professional, al finalitzar els estudis d'interpretació, es va dedicar una temporada a la televisió i va fer diverses actuacions amb el Centre Dramàtic del Vallès i a Ràdio Nacional.

Mentre es representava el "Manchester", es va enllestir un segon espectacle sobre fets històrics de Sabadell: "El Tutalimundi". Aquest espectacle va ser seleccionat per la Primera Campanya Teatral organitzada per la Caixa de Pensions i es va estrenar a Mataró. Era la primera vegada que l'Aula de Teatre sortia de Sabadell. Aquest bon començament va fer confiar en un nou èxit però el públic que va desfilar per l'Auditori, no va ser tan nombrós com en l'anterior espectacle. Un dels actors que va passar per l'Aula en aquesta època va ser el Jordi Avellaneda, que després de seguir els estudis a l'Institut del Teatre va passar a treballar al "Canal Sur" de la televisió andalusa a la vegada que fundava el grup de titelles "Atiza", que està actuant des de l'any 1984, amb espectacles infantils i també per a adults a Sevilla, on hi està residint. La Fanny Bulló, que havia iniciat la seva tasca teatral a Palestra, s'incorporà a l'Aula i poc després de finalitzades les representacions de "El Tutalimundi", es dedicà professionalment a fer d'actriu.

L'experiment teatral següent va ser "Almanac intermitent". Aquesta vegada el grup es va decantar per incorporar a un autor sabadellenc, que visqués, des de

dins, tot el procés de creació de l'espectacle i que en participés. El poeta Josep Ramon Bach, ja tenia escrites unes propostes poètiques per ser escenificades. Les va ordenar, i en va crear de noves, fetes a mida per a alguns actors de l'Aula. Aquest espectacle va tornar a ser seleccionat i qualificat en primer lloc, per la Campanya de Teatre de la Caixa i es va representar, al llarg d'una setmana, al Teatre Regina de Barcelona. A Sabadell, es va representar al Teatre Municipal i se'n varen fer també un bon nombre de representacions a l'Auditori de Belles Arts.

Amb el consentiment del també poeta sabadellenc Pere Quart (Joan Oliver), es va preparar un espectacle amb fragments d'obres de teatre seves i també d'una selecció de poemes. En aquestes representacions hi va col·laborar l'Orquestrina

La Vallesana i com en altres espectacles de l'Aula, la música va ser creada especialment per l'obra. Els compositors que van posar música als espectacles de l'Aula van ser: Josep Rami, Joan Alavedra, Josep Mº Guzmán i Benet Casablanca. Aquests compositors han estat premiats en diverses ocasions i un d'ells, el Josep Rami, ho ha estat amb música de la que va compondre per l'Aula de Teatre. El Joan Alavedra és actualment professor a l'Institut del Teatre i ha posat música a diversos espectacles teatrals i televisius.

El Jordi Boixaderas, actor que es va incorporar a l'Aula de Teatre amb el "Manchester", va decidir incorporar-se al teatre professional. És l'únic component del grup que va anar directament del camp amateur al professional sense passar per l'Institut del Teatre. Primer, es va dedicar al doblatge, i actualment, és un dels actors més ben considerats a nivell estatal. Ha intervingut en moltíssims espectacles teatrals, tant en comèdies com en musicals, cine i televisió. En dues ocasions li ha estat concedit el premi de la crítica al millor actor.

L'Anna Güell i la Rosa Renom també varen iniciar els seus primers passos teatrals a l'Aula de Teatre i, com tots els actors citats abans, el seu primer escenari va ser la petita tarima de l'Auditori de Belles Arts. Què deu tenir aquest Auditori que hagi encomanat a tants actors el verí del teatre? Tant l'Anna com la Rosa varen passar per l'Institut del Teatre i han fet d'actrius i ajudants de direcció en diversos espectacles. L'Anna Güell ha fet de directora, i a més de continuar fent d'actriu, fa un programa radiofònic sobre poesia a Catalunya Cultura. Té el premi de la crítica a la millor actriu per la seva interpretació a l'obra "Tàlem". La Rosa Renom, acaba d'estrenar una pel·lícula com a protagonista, "No ploris Germaine", que es pot veure actualment a tot el país. Aquestes dues actrius, sent ja professionals, varen tornar a col·laborar amb l'Aula de Teatre en el seu darrer espectacle: "Les Bruixes de Caldes". Tant l'una com l'altra, estan considerades dues de les millors actrius del teatre català actual.

Aquest darrer espectacle, va ser escrit i pensat per representar-lo a Can Borràs, en el moment que el Teatre Municipal va ser tancat per primera vegada per arreglar-ne el sostre. El text va ser escrit expressament a la mida dels actors que l'havien de representar i l'encarregat de fer-ho va ser el Francesc Morera, actor que havia començat amb la Joventut de la Faràndula, va passar per Palestra i amb l'Aula de Teatre va col·laborar en la creació de tots els espectacles començant amb el "Manchester". Si bé no va sortir mai dels grups amateurs, la seva qualitat interpretativa va estar moltes vegades per sobre de la de molts professionals, segons l'opinió d'alguns crítics i comentaristes teatrals. De "Les bruixes de Caldes" en varen sortir dues actrius professionals més: l'Anna Viles, que ja anava a l'Institut del Teatre i la Montse German que se n'hi va anar en acabar les representacions de les Bruixes. L'Anna Viles va anar a París a fer un curs a l'Escola de Jaques Lecocq i s'hi ha quedat. La Montse German des que va acabar els seus estudis dramàtics, no ha parat de treballar, primer en teatre i ara ho alterna amb la televisió. Va ser la

Jaume Valls (a l'esquerra)

protagonista de la telenovela "Llabyrinth d'ombres". Ha estat amb la companyia de la Julieta Serrano i ha treballat amb directores com Manuel Dueso i Calixto Bieito.

El Josep Madaula i el Josep Sellés, a més de fer d'actors, es varen encarregar de fer algunes escenografies amb l'Aula de Teatre i després es van dedicar a l'escenografia en el camp professional.

A finals dels vuitanta, l'Aula de Teatre deixava les seves activitats, per una sèrie de circumstàncies que ara no vénen al cas.

No es pot comprendre que l'Aula de Teatre vagi generar totes aquestes vocacions sense anomenar (encara que amb el risc de descuidar-me algun nom) a totes aquelles persones que amb la seva col·laboració van fer que fos un grup creatiu, amb afany de recerca i compromès amb el moment social i històric en el que li va tocar viure. En els seus començaments, va ser important la col·laboració del Josep Gambús i del Josep Mº Creus. En l'etapa primera de la formació i preparació del grup teatral va ser definitiva la col·laboració de l'actor sabadellenc Joan Armengol, que en aquella època formava part del grup "Comediants" i que va impartir varis cursos d'expressió corporal a Belles Arts. Finalment, cal esmentar i deixar constància dels actors que varen estar presents pràcticament en totes les creacions col·lectives de l'Aula i que, sense ells, aquest grup no hauria estat el que va ser: Jaume Casasola, Paquita Company i Jepi Roig.